

Bölüm 11

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN COVID-19'A İLİŞKİN ALGILARI VE ZİHİNSEL İMAJLARI

Ebru SÖNMEZ SARI¹
Gülşah SEZEN VEKLİ²
Belkız KIZILTAN³

GİRİŞ

İlk olarak Aralık 2019 'da Çin'in Vuhan şehrinde ortaya çıkan COVID-19 hastalığı, tüm dünyada hızla yayılmaya başlaması ile küresel acil bir halk sağlığı sorunu olarak tanımlandı (1). COVID-19 pandemisinin toplumsal, ekonomik ve sosyal boyutlarının olması birçok sektörü etkiledi (2). Pandemiden en çok etkilenen sektör sağlık hizmetleri ve sağlık çalışanları ise yüksek risk grubunda idi (1,3-6).

Sağlık ekibinin en önemli üyelerinden biri olan hemşireler ise pandemi sürecinden en çok etkilenen sağlık çalışanları idi (4,7-9). Yapılan bir çalışmada pandemi sürecinde ön saflarda çalışan hemşirelerin hem hastalarla yakın ve sık temasları ve normalden daha uzun saatler çalışmaları nedeniyle yüksek enfeksiyon riskine maruz kaldığı hem de psikolojik açıdan olumsuz etkilendiği bildirildi (9). Yine hemşirelerle yapılan farklı bir çalışmada çok zor şartlarda çalışmalarına neden olan daha önce hiç deneyimlemedikleri ve belirsiz olan bu sürecin hemşireleri hem psikolojik hem de fiziksel olarak etkilediği belirtildi (7). Hemşirelerle yapılan bir başka çalışmada hemşirelerin bu süreçte özellikle enfekte olma korkusu yaşadıkları, iş yüklerinin arttığı, COVID-19'lu hastalara bakımın daha çok sorumluluk gerektirdiği, dinlenmelerine fırsat bulamadıkları ve duygusal olarak tükendikleri bildirildi (8). COVID-19 pandemisi sadece hemşireleri değil hemşirelik öğrencilerini de önemli derecede etkiledi. Yapılan bir çalışmada hemşirelik öğrencilerinin ilk başta pandeminin kaosunda kaybolduğu, bakıma

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bayburt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, ebrusonmez85@hotmail.com, ORCID iD: 0000-0001-7337-4853

² Doç. Dr., Yozgat Bozok Üniversitesi, gulsahsezen28@gmail.com, ORCID iD: 0000-0003-3367-3706

³ Dr. Öğr. Üyesi, Avrasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, belkiz.kiziltan@avrasya.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-2044-623X

planlanan bu çalışmada, COVID-19 ile ilgili sık kullanılan metaforlar savaş, canavar, hapisane, dipsiz bir kuyu, çaresizlik ve düşman oldu. Metaforlar bir bütün olarak incelendiğinde çoğu ifadenin mücadele, belirsizlik ve çaresizliği ifade ettiği görüldü. Bu dönemde meslekte olduklarını düşünerek ifade ettikleri zihinsel imajlarında ise; kendilerini yeterli gördükleri, mesleki boyutta halka yönelik (tedbirlere uymada) beklenti içerisinde oldukları ve daha çok olumsuz duygular hissettikleri saptandı. Bu bulgular çerçevesinde geleceğin hemşirelik iş gücü olan hemşirelik öğrencilerinin böylesi küresel salgınlarda süreci etkin yönetebilmeleri açısından, baş etme teknikleri, duygularını kontrol etme, umutlarını sürdürme, doğru bilgi edinme kaynakları, mesleki algı gibi sürece özgü yaklaşımların geliştirilmesi gerekmektedir. Gelecekte olası pandemi süreçlerinde aktif rol alacak hemşirelik öğrencilerinin COVID-19 pandemisi ile ilgili algılarını ortaya çıkaran bu araştırmanın sonuçlarının; meslek öncesi dönemde salgın yönetimi konusunda eğitim politikalarını oluşturanlara, program geliştiricilere, öğretim elemanlarına ve sağlık eğitimi alanında çalışan araştırmacılara rehber olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

1. Özbey GA, Acar GA, Bozdağ F, Yalçın BNB, Çoban T, Ener D,... Yekdeş YH. Bulaşıcı hastalıklar çalışma grubu. Pınar Okyay ve Sarp Üner (Editörler). Halk sağlığı bakışı açısıyla COVID-19. Hipokrat Yayıncılık, 2021. s. 3-4.
2. Soylu ÖB. Türkiye ekonomisinde COVID-19'un sektörel etkileri. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi. 2020;7(6), 169-185.
3. Bhagavathula AS, Aldhalei WA, Rahmani J, Mahabadi MA, &Bandari DK. Novel-coronavirus (COVID-19) knowledgeandperceptions: a survey on healthcareworkers. MedRxiv. 2020.
4. Çalışkan-Pala S, & Metintas S. COVID-19 pandemisinde sağlık çalışanları. ESTÜ-DAM Halk Sağlığı Dergisi. 2020;5,156-168. <https://doi.org/10.35232/estudamh-sd.789806>
5. Sağlık Bakanlığı. COVID-19 (SARS-CoV-2 Enfeksiyonu) Genel Bilgiler, Epidemiyoloji ve Tanı. Bilimsel Danışma Kurulu Çalışması. Ankara. Sağlık Bakanlığı. 2020; s. 12.
6. Ulenaers D, Grosemans J, Schrooten W, & Bergs J. Clinical placement experience of Nursing students during the COVID-19 pandemic: A cross-sectional study. Nurse education today. 2021;99,104746. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2021.104746>
7. Fontanini R, Visintini E, Rossetini G, Caruzzo D, Longhini J, &Palese A. Italian Nurses' experiences during the COVID-19 pandemic: a qualitative analysis of internet posts. International Nursing Review. 2021;68(2),238-247. <https://doi.org/10.1111/inr.12669>
8. González-Gil MT, González-Blázquez C, Parro-Moreno AI, Pedraz-Marcos A, Palmar-Santos A, Otero-García L, ... & Oter-Quintana C. Nurses' perceptions and demands regarding COVID-19 care delivery in critical care units and hospital emer-

- gency services. *Intensive and Critical Care Nursing*. 2021;62,102966. <https://doi.org/10.1016/j.iccn.2020.102966>
9. Lai J, Ma S, Wang Y, Cai Z, Hu J, Wei N, ... & Hu S. Factors associated with mental health outcomes among healthcare workers exposed to coronavirus disease 2019. *JAMA network open*. 2020;3(3),e203976-e203976.
  10. İlaslan N, & Demiray A. Koronavirüs 2019 Pandemi Sürecinde Hemşirelik Eğitimi: Belirsizlikler ve Öneriler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*. 2021;14(2),171-177. <https://doi.org/10.46483/deuhfed.806355>
  11. Cömert İ, & Çakır ÇŞ. COVID-19 ile ilgili öğretmen algılarını belirlemeye yönelik bir olgu bilim çalışması. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*. 2021;6(2),382-405. <https://doi.org/10.53506/egitim.905674>
  12. Tamimi Y. Örgüt kültürünün metaforlarla analizi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir. 2005.
  13. Chan ZC, Chien WT, & Henderson S. Metaphorical interpretations of the educator-student relationship: An innovation in nursing educational research. *Nurse education in practice*. 2018;28,46-53. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2017.09.012>
  14. Durgun H, Köktürk Dalcalı B, & Bayraktar F. Mental images of nurses regarding COVID-19: A metaphor study. *Journal of Nursing Management*. 2021 <https://doi.org/10.1111/jonm.13482>
  15. Marey-Sarwan I, Hamama-Raz Y, Asadi A, Nakad B, & Hamama L. "It's like we're at war": Nurses' resilience and coping strategies during the COVID-19 pandemic. *Nursing inquiry*. 2021;e12472. <https://doi.org/10.1111/nin.12472>
  16. Miller S. Analysis of phenomenological data generated with children as research participants. *Nurse Researcher*. 2003;10(4),68-82.
  17. Ekici G. Öğretmen Adaylarının "AIDS" Kavramı Konusundaki Bilişsel Yapıları: Çizme-Yazma Tekniği Örneği. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2019;7,115-129. <https://doi.org/10.18506/anemon.520946>
  18. Arıcı B. Resim, Psikoloji ve Çocuğun Dünyasında Resim. *Sanat Dergisi*. 2006;(10),15-22.
  19. Aykaç N. Perceptions of the teacher and teaching process in the drawings of elementary school students. *Education and Science*. 2012;37(164).
  20. Çepni S. Araştırma ve proje çalışmalarına giriş. (8. Baskı). Trabzon: Celepler Matbaacılık. 2018.
  21. Yıldırım A, Şimşek H. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi. 2018.
  22. Karataş Z. Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi temelli sosyal hizmet araştırmaları dergisi*. 2015;1(1),62-80.
  23. Li C, He J, Yuan C, Chen B, Sun Z. The effects of blended learning on knowledge, skills, And satisfaction in nursing students: A meta analysis. *Nurse Education Today*. 2019;82:51-57. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2019.08.004>
  24. Mohamed HAS. COVID-19 Pandemisi Haberlerinde Savaş Metaforu Kullanımının Eleştirel Analizi. *Habitus Toplumbilim Dergisi*. 2021;2(2),33-53.
  25. Lep Ž, Babnik K, & Hacin Beyazoglu K. Emotional responses and self-protective behavior within days of the COVID-19 outbreak: The promoting role of information credibility. *Frontiers in Psychology*. 2020;11,1846. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01846>

26. World Health Organization [WHO],. Coronavirus disease (COVID-19) pandemic. 2021.
<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>
27. Sağlık Bakanlığı. COVID-19 (SARS-CoV-2 Enfeksiyonu) Genel Bilgiler, Epidemiyoloji ve Tanı. Bilimsel Danışma Kurulu Çalışması. Ankara: s. 12. 2020.
28. Vinkers CH, van Amelsvoort T, Bisson JI, Branchi I, Cryan JF, Domschke K, ... & van der Wee NJ. Stress resilience during the coronavirus pandemic. *European Neuropsychopharmacology*. 2020;35,12-16. <https://doi.org/10.1016/j.euroneuro.2020.05.003>
29. İmer-Çetin N, Timur S, & Pehlivan H. Fen Bilimleri Öğretmenlerinin COVID-19 Pandemi Sürecinde “Virüs” Kavramına Yönelik Metaforik Algılarının İncelenmesi. *Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*. 2021;12(43),47-59.
30. Duman N. Üniversite öğrencilerinde COVID-19 korkusu ve belirsizliğe tahammülsüzlük. *The Journal of Social Science*. 2020;4(8),426-437. <https://doi.org/10.30520/tjsosci.748404>
31. Luo M, Guo L, Yu M, Jiang W, & Wang H. The psychological and mental impact of coronavirus disease 2019 (COVID-19) on medical staff and general public—A systematic review and meta-analysis. *Psychiatry research*. 2020;291,113190. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2020.113190>
32. Pan PJ, Chang SH, & Yu YY. A support group for home-quarantined college students exposed to SARS: learning from practice. *The Journal for Specialists in Group Work*. 2005;30(4),363-374. <https://doi.org/10.1080/01933920500186951>
33. Brooks SK, Dunn R, Amlôt R, Rubin GJ, & Greenberg N. A systematic, thematic review of social and occupational factors associated with psychological outcomes in healthcare employees during an infectious disease outbreak. *Journal of occupational and environmental medicine*. 2018;60(3),248-257.
34. Bilgin O, & Yesilyurt E. Perceptions of University Students about Coronavirus: A Metaphor Analysis Study. *Psycho-Educational Research Reviews*. 2021;118-127.
35. Gök A, Kara A. Individuals’ conceptions of COVID-19 pandemic through metaphor analysis. *Current Psychology*. 2021;1-10. <https://doi.org/10.1007/s12144-021-01506-z>
36. Pappa S, Ntella V, Giannakas T, Giannakoulis VG, Papoutsis E, Katsaounou P. Prevalence of depression, anxiety, and insomnia among healthcare workers during the COVID-19 pandemic: A systematicreviewand meta-analysis. *Brain, Behavior, and Immunity*. 2020;88,901-7.
37. Marron JM, Dizon DS, Symington B, Thompson MA, & Rosenberg AR. Waging war on war metaphors in cancer and COVID-19. *JCO Oncology Practice*. 2020;16(10),624-627.
38. Swift A, Banks L, Baleswaran A, Cooke N, Little C, McGrath L, ... & Williams G. COVID-19 and student nurses: A view from England. *Journal of clinical nursing*. 2020. <https://doi.org/10.1111/jocn.15298>
39. Nehir S, & Tavşanlı NG. COVID-19 Pandemisinin Hemşire ve Ebe Öğrencilerin Korku ve Kontrol Algısı Üzerindeki Etkisi. *Medical Sciences*. 2021;16(2),141-150.
40. De Los Santos JAA, Labrague LJ, & Falguera CC. Fear of COVID-19, poor quality of sleep, irritability, and intention to quit school among nursing students: A cross-sectional study. *Perspectives in Psychiatric Care*. 2021. <https://doi.org/10.1111/ppc.12781>
41. Semino E. “Not soldiers but fire-fighters”—metaphors and COVID-19. *Health Communication*. 2021;36(1),50-58. <https://doi.org/10.1080/10410236.2020.1844989>

42. Huang L, Lei W, Xu F, Liu H, & Yu L. Emotional responses and coping strategies in nurses and nursing students during COVID-19 outbreak: A comparative study. *PloS one*. 2020;15(8),e0237303. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0237303>
43. Sümen A, & Adıbelli D. Nursing students' readiness and coping strategies for the COVID-19 pandemic in Turkey. *Journal of Professional Nursing*. 2021;37(3),553-561. <https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2021.03.005>